

De gamle platter fortæller – 57.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

Øverste sæde i samqvemme

Sognefogedernes arbejde er nu forbi efter 400 år

Sognefogedernes hæderværdige funktion ophørte den 1. april i år, efter at den – som en af dens kendteste skikkelser på Roskildeegnen, gårdejer Verner Andersen, Gundsøllille, udtrykte det – efterhånden havde indskrænket sig til opkrævning af børnebidrag.

Sognefogedinstitutionens historie går ca. 400 år tilbage, og grunden til, at den omtales her, er at gårdmand Jens Nielsen, der i 1872 blev fuglekonge i Roskilde Fugleskydningsselskab, var sognefoged, et hverv, han sikkert har overtaget efter sin far. Gennem umindelige tider var der nemlig tradition for, at dette borgerlige ombud om muligt gik i arv fra far til søn eller – i sjældne tilfælde – til datter.

Jens Nielsen var gårdmand i Darup, og hans fugleskydningsplatte, der findes i Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskabs samling på Hotel Prindsen, viser hans gård ved gadekæret i Darup. Gården brændte i øvrigt i 1894 efter et lynnedslag. Han var født i 1824 i Tjæreby og døde 1902 i Roskilde, hvortil han et årstid forinden var flyttet med sin hustru, Sidse.

Af sin samtid blev Jens Nielsen betegnet som sjældent begavet og en ualmindelig dygtig landmand. Han havde en åben hånd over trængende, og skulle en god sag bæres frem ude i sognet, var han selvskreven til at være blandt de første.

*

Da Jens Nielsen i sin tid blev sognefoged, var det en stilling, der stod anseelse og respekt om. Men sådan havde det ikke altid været. Hovedreglerne for sognefogedernes beskikkelse og virksomhed fandtes i en forordning af 11. november 1791. Det hedder i den, at der kun skulle "beskikkes duelige Mænd af Bondestanden til at være Sognefogder". Men kongen, Christian den Syvende, under hvem forordningen blev udstedt, fortsatte med at beklage, at "de, som dertil kunde være bedst

skikkede, ikke sjældent vægre sig ved at modtage dette Embede, deels fordi dem ikke er tillagt nogende passende Belønning for deres tilvoxende Arbejde og Møie, deels fordi de ofte savne den Agtelse og Velvillighed hos Almuen, der udfordres, naar de med Virksomhed og Nytte skulle kunne opfylde de dem paaliggende Pligter". For at håndhæve sognefogedhvervet blev forordningen derfor udstedt med angivelse af sognefogedernes pligter og rettigheder, og til karakterisering af deres stilling ved det, at de "skal ansees som de meest agtede af Almuens Mænd og i Samqvemme have det øverste Sæde".

*

Sognefogederne savnes i dag mange steder, for de kendte deres "klienter" og var ofte mere forstående end de højere og "utilnærmelige" myndigheder i købstæderne. Der går mange historier om den forståelse, de viste, når de skulle røgte deres hverv. Her skal berettes en enkelt: En sognefoged på Roskildeegnen havde fundet ud af, at når der skulle betales hundeskatt, der varierede efter hundens størrelse, brugte han en stol. Kunne hunden gå under stolen, var det laveste takst. Men den rare sognefoged syntes, at det var synd, at der skulle betales mere, blot dyret var nogle centimeter højere. Hvis for eksempel en schæfer eller grand danois skulle op til prøven, satte han sig tungt og støt på stolen og trak gelinde med snoren hunden under den. Målet passede, og hundeskatten indbragte forbavsende lidt i det sogn.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Jens Niensens skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Artiklen er skrevet i 1973. Det var altså i det år sognefogedinstitutionen ophørte.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 19. maj 1973 og den 15. oktober 2011